

На другий день Вадим з перев'язаним оком цілий день ходив по місті й шукав помешкання для старих. Ось уранці забіг до його спитати, як з оком. Вадим учора сам не міг дійти додому, бо сльози заливали очі. На щастя Вадима, на його випадково натрапила Ріна, яка потім розшукала Ося й разом з ним одвезла Вадима додому. Нічого серйозного, наскільки вони могли судить, не було, — резина, видно, легко торкнулась очей, захопивши тільки лице, на якому впоперек криваво червоніла смуга.

Вранці ж одне око зовсім добре себе почувало, а друге ще трохи боліло й слезилося. Вадим заспокоїв Ося й одіслав додому.

До шостої години він уже бачив кілька квартир, і на одній навіть дав завдаток, пообіцявши завтра прийти і рішуче умовитись.

Цілий день він нічого не їв, тільки заходив у пивні і пив пиво. В пів на сему він уже стояв біля своїх воріт, дивлячись то вправо, то вліво.

І майже зараз же під'їхав автомобіль, з якого хутко вийшла Тепа в тому самому пальті, в якому він її бачив тоді, коли вона їхала з красунем.

— Ждете? — кинула вона, підходячи до його. Але, побачивши на лиці перев'язку, злякано спитала:

— Це що у вас?

— Нічого. Екіпаж вас ждатиме?

— Так. Я вже раніше все сказала.

— Гроші єсть? — глухо кинув Вадим.

Тепа мовчки й сердито підняла трошки догори свою торбинку.

— Що ж з вами? Чого око зав'язано?

— Нічого особливого. Ваші й Стьопині друзі почастували мене вчора в клубі. Прошу сюди, за мною.

І він хутко пішов уперед. В кімнаті Вадима Тепа озирнулась, потім прикрутила лямпочку, що почала коптіти, й сказала:

— А тут досить мило...

І, скинувши капелюх та пальто, сіла на ліжко.

— Я на ліжку буду сидіть. Добре? — спитала вона.

— Де хочете... — охоче проговорив Вадим, ходячи по хаті.

— І ви сядьте. Поруч зо мною. Вадим зараз же підійшов і сів.

— Ану, покажіть, дуже забили? Це небезпечно?

— Дякую. Нічого небезпечного нема.

— Деяких арештували вже... — роздивляючись навкруги, сказала Тепа.

— О, їх випустять... — заспокоююче й байдуже одповів Вадим. — Стьопу ж, розуміється, не чіпали?

— Ні, Стьопку не чіпали.

Вадим глянув на годинника. Ще п'ять хвилин до семи лишалося. Олеся могла й запізнитись, а то й зовсім не прийти, хоч написала, що обов'язково прийде. Причому видно було по листі, що дуже трівожилась. Їй міг хто-небудь сказати, що його серйозно ранено.

Забувши, що Тепа просила його сідати поруч, він устав і знов хутко заходив по хаті, як ходять по камері тільки що арештовані або ті, що ждуть присуду, люди.

Тепа мала якийсь задумчивий і майже байдужий вигляд. Здавалось, що їй навіть скучно. Було вражіння, що вона сиділа на станції й чекала поїзду.

Раптом зачулось клацання клямки в сінешних дверях. Потім рип дверей із кухні й гомін голосів: один — металічний, різкий, Саламандрин, другий — тихий, несмілий.

Вадим твердими нехапливими кроками підійшов до ліжка й сів коло Тепи. Вона скося глянула на його й байдуже стала дивитись у підлогу. Вадим теж глянув на неї; вона була бліда до того, що ясно й чітко виднілись дві маленькі, як точки, родимі плямки на лівій щоці, яких звичайно не можна було розглядіти. Вадим чомусь дуже здивувався з цього й в ту ж мить забув.

В двері обережно застукали.

— Ввійдіть! — надзвичайно голосно й різко крикнув Вадим.

На порозі з'явилась струнка постать Олесі в капелюсі з білим пером. Вона трівожними широкими очима дивилась на Вадима, який поривчасто встав, і поспішно, не дивлячись, зачинила за собою двері. Тут же вона помітила й Тепу, яка все з тим же немов задумчивим лицем дивилась на неї.

— Ах, це ви? — роздратовано й розчаровано протягнув Вадим. — Мені, панно Микульська, нема часу. Ідіть собі. Варвара! — злісно й навіть з ненавистю закричав він. — Покажіть цій панні дорогу.

Олеся якийсь мент стояла непорушно, як помертвіла. Потім тихо, задом одсунулась до дверей, одчинила їх спиною й, не зводячи мертвого, пронизаного жахом погляду з Вадима, висунулась. Вона неначе боялась, що він ззаду кинеється на неї.

Коли зачинилися двері за Олесею, Тепа встала, судорожно позіхнула й, винявши з торбинки пачку грошей, поклала їх на кінчик столу.

— Тут вісімсот... — байдуже проговорила Тепа. Вадим ліг на ліжку й витягнув ноги.

— Що з вами? — спитала Тепа.

Вадим не відповідав.

— Нічого, це корисна операція... — кинула Тепа, дивлячись на брудне скло лямпочки з одпечатками пальців на йому. Одпечатки були подібні до того, як рисують на географічних картах морські течії. Потім вона помалу повернулась до Вадима, підійшла до його й сіла збоку на ліжку.

— Ну? Тепер уб'єш мене? Так? Хочеш, дам револьвер? — майже серйозно сказала вона. — У мене в торбинці єсть. Хочеш?

Вадим мовчав, заплющивши одне своє око. Здавалось, він так лежав від того, що боліло друге, ранене.

— Що з тобою? Невже так боляче за Олесю?

Вадим глибоко зітхнув, потім розплющив око й майже байдуже сказав:

— Стомився. Я сьогодні багато ходив. І око болить... Я не можу балакати... сьогодні. Приходь до мене завтра. Добре?

І він навіть трохи повернув до неї голову, щоб краще бачить.

— Ти хочеш, щоб я прийшла? — якимсь притихлим, замерлим голосом спитала Тепа.

— Хочу.

— Для чого?

Вадим помовчав, потім, як дуже стомлений болем чоловік, з усиллям сказав:

— Хіба тепер може бути це питання? Ти свого добилась... Покорила...

— Я не покораю хотіла... — покачала головою Тепа і довгим допитливим поглядом зупинилась на Вадимові. Він стомлено поклав їй руку на плече, подержав і пустив.

— Хотіла чи не хотіла, а... так є... — безживно сказав він.

Тепа взяла його руку, нахилилась до неї й поцілувала.

— Добре. Я завтра прийду, — тихо проговорила вона, підводячись. — О дев'ятій. А тепер я піду. Ти спочивай.

Вадим нічого не сказав. Коли Тепа одяглась і підійшла до його попрощатись, він тупо оглядів її й сказав:

— Напевне прийдеш?

Тепа глибоко втягнула в себе повітря й, сумно посміхаючись, похитала головою.

— Коли б я могла не прийти! Ну, прощай, до завтра. Ти засни. Це найкраще.

— Добре, я так і зроблю. А ти не кажи ні моїм, ні своїм, що в мене око. Добре? Візьми на столі сірники й посвіти собі в коридорі, там темно.

— Дякую. Двері наліво — з сіней?

— Наліво.

Коли в сінях стихло клацання клямки й чиркання сірників, Вадим помалу підвівся й сів на ліжку, зігнувшись і дивлячись в одну точку на підлозі. Потім хутко подивився на стіл, устав і взяв гроші. Не рахуючи, він засунув їх собі в кишеню й пройшовся по хаті. Потім вийшов у сіни й без стуку одчинив двері в кухню. Коло столу сиділа Варка, підперши голову рукою. Стіл для неї, як для восьмилітньої дівчинки, був занадто високий, і поза здавалась штучною.

— Маю до вас просьбу, Варвара Геннадіївна... — почав зараз же Вадим, дивлячись на Саламандру стомленим оком.

Саламандра тільки кліпнула в його бік погризеними очима й нічого не сказала.

— Ви знаєте, хто у мене тільки що був? — спитав він.

— А що я, осліпла, чи позакладало мені? — кинула Варка. — За що прогнали баришню? — раптом схопилась вона з лави й в гордій задиракуватій позі стала перед Вадимом, піднімаючи до його голову. — Для цієї щлюхи, стерви вигнали й острамили челаєка?

— Чекайте, Варваро... — морщачись, сказав Вадим. — Вам трудно судить тут... Я от що хочу сказати. Завтра ввечері в дев'ять часов до мене прийде Рибацька. Чуєте?

— Та чую. Ну?

— Я вас попрошу у цей час прийти до мене. Добре?

— Та що буде? — тихіше спитала Варка.

— Побачите... — слабо посміхнувся Вадим. — А тепер я піду ляжу. Зараз прийде брат, так ви, будь ласка, проведіть його до мене.

— Та може, вам самувар поставить? Чи їсти дати? — сердитим звичайним тоном буркнула Варка. — Ви обідали?

— Обідав, Варко... Слухайте, Варко, а ви б... Ні, не треба...

І він, наче злякавшись чогось, чудно подивившись на Саламандру, вийшов із кухні.

У себе він знов ліг і лежав без руху, як ранений. Коли прийшов Ось, Вадим ледве поворушився й балакав з ним стомлено, скупно, пояснивши свій стан утомою і болем в оці.

— Може, за лікарем послати, Вадю? — трівожно спитав Ось.

— Та понятно, нада послати! — входячи в кімнату, суворо сказала Варка. — Он які стали. Як жовтяк. Вадим заплющив око й сказав:

— Не вигадуйте дурниць. Висплюсь — і весь лікарь. Підіть лучше, Варваро, в лавочку та купіть мені папірос. Добре?

— От тільки й знають оті свої папіроси смоктати. Десяток шесть копейок? “Весну”?

— “Весну,” “Весну”.

Папіроси у Вадима були, але треба було вислати Варку з квартири. Коли за нею грюкнули сінешні двері, Вадим виняв з кишені пачку грошей і подав її Осеві.

— Що це? — здивовано сказав той, беручи пачку й неуміло держучи її.

— Гроші. Вісімсот рублів. Порахуй. У мене так око боліло, що я забув порахувати.

У Ося виразно дріжали пальці, коли він почав рахувати, й лице стало таким, яким Вадим його бачив у той раз у Ксені, коли купали Луся. Губи злегка розкрились, нижня одвисла, вилиці стали не такі гострі, вираз очей став радісно-соромливий, винуватий. Коли він

порахував і подивився на Вадима, той аж усміхнувся: зовсім той Осьок, який колись хлопцем радів якомусь дарункові.

— Значить, тепер можна далі страйк? — розтертяно й так же щасливо-соромливо спитав він, червоніючи й освітлюючись все більш та більш.

— Шістьсот, правда, Вадю? — несміло спитав він тим тоном, яким колись питав, яким голубом “трюхат” — чорно-рябим чи гривуном.

— Шістьсот. А двісті — на старих. І от ще що. Ти завтра піди от по цій адресі... — (Вадим сказав адресу того помешкання, на якому він дав завдаток), — і скажи, що ти брат того чоловіка, який наняв ту квартиру. Я вже говорив, що, може, я прийду, а може, ти. І найми. Зранку зроби. І зараз же поклич Ксеню та ще кого-небудь і перевези старих. Чия мебель у них?

— Наша.

— Ну, от. Вперед батька з ліжком перевези. І мама хай разом. А потім все останнє. Щоб ті нічого не зробили. А нашим скажи, що я виїхав по спішному ділу днів на три. Я не хочу, щоб вони моє око бачили. А ти не проговорись.

— Ну, де ж там!

— Ловко збрешеш? — блідо посміхнувся Вадим.

Ось почервонів, устав і раптом одривисто сказав:

— Це ще не рішено. Відносно зради божкам... Ти не думай. Ну, та... Так я зараз піду. Забіжу на хвилину додому, а потім до Антошки й... далі. А двісті рублів тобі дасть?

— Ні, візьми дай мамі. Скажи, це я за те діло получив, по якому поїхав. Це її зовсім заспокоїть.

— Добре. Ну, до завтра.

Ось потис руку Вадима, хотів ще щось сказати, але тільки почервонів і швидко пішов із хати.

— Осю! — раптом покликав його Вадим. Ось хутко озирнувся й підійшов до ліжка.

— Що?

Вадим криво посміхавсь, очевидно, не рішаючись сказати те, що хотів. І з тою ж посмішкою проговорив:

— Що б ти сказав, коли б тобі запропонували женитись на... цій горбатій? Га?

Ось вражено й навіть з непокоєм подивився на брата.

— На цій горбатій? — перепитав він. — З якої речі?

Вадим раптом дуже голосно, нервово, закотисто засміявся, так, наче нічого йому зовсім і не боліло.

— Іменно, з якої речі! — крізь сміх виговорив він і тут же, зразу переставши сміятись, як злизавши сміх, сказав:

— Ти не дивуйся. Я трошки зле себе почуваю, і мені приходять всякі ідіотські думки в голову. Біжи, біжи, а я засну й все пройде.

Ось нерішуче повернувся й вийшов. В сінях зустрілась йому горбата. Він дуже обережно пройшов повз неї і швидче, як треба, зачинив за собою двері.